

dutch
award
daylight

Projectinformatie | Kleiner dan 1000 m2

Architectenbureau: GROUP A

Betrokken partijen: Gemeente Amstelveen, Breed ID, Tentech bv, Buitink Technology

Fotografie: Digidaan

Crematorium Zorgvlied | Group A

Het ontwerp van GROUP A voor het Crematorium, op de monumentale begraafplaats Zorgvlied, beantwoordt aan de behoefte om de overledene tot het laatste moment te begeleiden bij een crematie. Het is een paviljoen met een bescheiden programma en omvat de feitelijke huisvesting van de crematieoven met de technische ruimten. In een overdekte voorruimte – de voorhof – bevindt zich de ovendeur en neemt men afscheid van de kist. De afscheidsplechtigheid wordt gehouden in de monumentale aula of elders. Na de plechtigheid begeleiden de nabestaanden de overledene, lopend, naar het Crematorium. De vormgeving focust zich op het ritueel van afscheid nemen. Het 16 meter hoge gebouw is zorgvuldig ingebed in het bomenrijke landschap en de begroeiing langs het pad loopt langs de wanden van de voorhof mee omhoog. Het is een herkenbaar paviljoen, met subtiele verwijzing naar het hogere. Gekozen is voor een contrast in materialen; steen als metafoor voor het zware, aardse en tentdoek voor het lichte, hemelse. Vorm van steen en doek lopen parabolisch in elkaar over. Door de naar boven gerichte vormgeving wordt het gevoel van een opgaande reis versterkt, die de aarde ontstijgt en zo wordt de 'laatste reis' een werkelijk ritueel.

Daglichtambitie

Het Crematorium bestaat uit een stenen onderbouw met daarboven een lichte, translucente tent-constructie en bovenin een met glas bedekte opening, schuin georiënteerd op de zon. De draaiing in de tentconstructie komt voort uit het verschil tussen zon-inval en terrein-oriëntatie. De naad richtingen in het doek versterken deze draaiing, geaccentueerd door het daglicht. De ovendeur en de opstelplaats van de kist bevinden zich symbolisch precies onder het raam boven in. Het directe daglicht van boven reflecteert langs de glasparelmoer wand naar beneden. Het tentdoek filtert het daglicht en geeft een besloten gevoel terwijl men toch in de buitenlucht staat.

Crematorium Zorgvlied | Group A

Hoeveel permanente tentconstructies ken jij in Nederland? Met een textiele voile waar overdag gefilterd licht doorheen valt en die 's avonds oplicht door het kunstlicht erachter? Alleen dat al maakt het ontwerp van Group A voor het Crematorium op de monumentale begraafplaats Zorgvlied in Amsterdam-Zuid bijzonder. Na een bijeenkomst in een van de aula's op de begraafplaats, kunnen nabestaanden hier de overledene tot op het laatste moment begeleiden bij een crematie. Hier wordt de kist letterlijk in de oven geplaatst, en is onder de tentconstructie ruimte voor een laatste moment of ceremonie.

De materialisering van het crematorium, met zijn grove stenen basis, die een verbinding legt met de aarde, en zijn lichte tentconstructie erboven, die de relatie legt met de hemel, is zeer symbolisch. De schoorsteen heeft een spannende verdraaiing. En tussen die schoorsteen en de tentconstructie is nog een kleine tussenruimte gelaten, waar daglicht binnenvalt, dat door ronde glaspareelmoeren tegels een twinkeling krijgt. Dat laatste effect is niet op ieder moment van de dag even goed te beleven, merkte de jury bij zijn bezoek aan het crematorium. En misschien is het tentdoek net niet transparant genoeg, of mist het een spannende dialoog met een achterconstructie, want ook het effect daarvan vond de jury in de praktijk wat tegenvallen. Desalniettemin klopt het verhaal van het gebouw helemaal, werkt de ruimtelijkheid, en is het paviljoen landschappelijk knap ingepast binnen Zorgvlied.

Musis Sacrum | Van Dongen Koschuch Architects and Planners

De nieuwe, multifunctionele concertzaal van het Musis Sacrum kijkt met een grote, deels te openen glazen wand uit over het Musispark in Arnhem. Deze glazen wand maakt het voor de bezoekers mogelijk om binnen het weer en daglicht buiten te ervaren, en om de zon te zien onder gaan. Maar zorgt er ook voor dat de muzikanten, in al die uren dat ze in de zaal repeteren, in daglicht werken. Bij het Gelders Orkest, dat het Musis Sacrum als uitvalsbasis gebruikt, kan het dan om tientallen muzikanten gaan. Bijzonder is dan ook nog dat de muzikanten op een zomerse dag, met de glazen wand

open, de andere kant op kunnen spelen, naar het park. Om de uitbreiding van het Musis Sacrum rondom een transparante uitstraling te kunnen geven, is een deel van het programma ondergronds gelegd, wat in de zandgrond van Arnhem minder kostbaar is als in de polder. Naast veel technische ruimtes en opslagruimtes, liggen ook de kantoren, kleedruimtes en artiestenfoyer in de kelder. Deze laatste ruimtes kijken met enorme glazen puien uit op een lange en begroeide patio, die vooral indirect daglicht binnenbrengt. Het is de kwaliteit van het daglicht die de jury uiteindelijk mist in dit project, in vergelijking met de andere nominaties, al is zij erg onder de indruk van de sfeervolle foyers, vormgeving van de concertzaal, de te openen glazen wand.

Kipster | V-Snaarprojecten

Voor Kipster heeft V-Snaarprojecten eigenlijk geen specifieke stal ontworpen, maar heeft het een doorsnede ontwikkeld waarmee op verschillende plekken schuren van verschillende lengtes gerealiseerd kan worden. Die doorsnede zelf is heel eenvoudig: de kippen zitten op kleine en donkerder verdiepingen bij elkaar in twee smallere beuken, met daartussen een overdekte, brede en hoge beuk met daglicht waar de kippen rondscharrelen, en daarbuiten aan weerszijden ruimtes buiten. De kippen kunnen zo zelf de plek kiezen die ze het prettigst vinden, 'op hun stok', in de overdekte ruimte binnen, of lekker buiten.

Net als mensen hebben kippen baat bij daglicht en merken de initiatiefnemers van Kipster dat deze nieuwe stal de stress onder de kippen sterk verlaagd heeft. Ze vertonen minder agressie, hebben een mooiere verendracht, en leggen ook iets minder eieren. In de eerste nu gerealiseerd stal leven zo'n 24.000 kippen. In een traditionele stal wordt op dezelfde oppervlakte zo'n 100.000 kippen gehouden. Dit alles is alleen mogelijk dankzij de steun van supermarkt Lidl, die alle eieren opkoopt voor 28 cent per stuk, waar die prijs anders 9 cent per stuk is. Maar met de juiste marketing blijken de eieren in de winkels niet aan te slepen en wordt ondertussen aan een tweede stal gebouwd. De architectuur van de stal is net zo pragmatisch als zijn indeling. Het dak heeft een flauwe helling op het zuiden,